

ویرایش ششم ۳/۵/۹۵

دانشگاه فرهنگیان
معاونت فرهنگی و اجتماعی

کلیات

دوره فرهنگی

«ارتقاء نقش تربیتی و اجتماعی معلم»

ویژه مهارت آموزان ماده ۲۸

مرداد ۱۳۹۵

نقش معلم و مربی در جامعه‌ی ما، نقش طراز اول است. دست توانای معلم است که چشم انداز آینده را ترسیم می کند. (مقام معظم رهبری)

مقدمه:

در فرهنگ اسلامی و ایرانی ما، معلم از دیرباز از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است. در برهه کنونی هم به عنوان کارگزار اصلی نظام آموزش و پرورش نقش محوری ایفا می کند، زیرا علاوه بر نقش هدایتی، حمایتی، تقویتی، سامان دادن به فعالیت های یادگیری دانش آموزان، رشد هماهنگ ابعاد وجودی آنان نیز به عهده وی است.

هم چنین معلم شایسته، معلمی است که راه و رسم چگونه آموختن، چگونه تعییر دادن، متحول شدن و چگونه زیستن را به دانش آموزان می آموزد و همزمان به خود سازی و دانش افزایی خویش توجه دارد. این چنین معلمی باید علاوه بر اینکه عشق، علاقه، توان و استعداد به معلمی داشته باشد. خوب نیز تربیت گردد و برای ایفای نقش های وی شرایط لازم فراهم شود و مورد تکریم قرار گیرد.

در نظام تربیت رسمی و عمومی کشورما، براساس سند تحول بنیادین، نقش معلم به مثابه مربی و به عنوان هدایت کننده و اسوه ای امین و بصیر در فرآیند تربیت و مؤثرترین عنصر در تحقق مأموریت های این نظام شناخته شده است.

معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان در راستای نهادینه کردن نگاه یکپارچه به فرایند تربیت و با رویکرد تعالی بخشی به کلیه مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی^۱ در جهت توسعه مستمر شایستگی های اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه ای فرهنگیان^۲، بر اساس مصوبه ستاد اجرایی ماده ۲۸ اساسنامه و به عنوان بخشی از دوره مهارت آموزی ویژه برگزیدگان آزمون استخدامی وزارت آموزش و پرورش براساس ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان، اقدام به برگزاری دوره فشرده فرهنگی در تابستان سال ۱۳۹۵ با هدف «ارتقاء نقش تربیتی و اجتماعی معلم» ویژه این مهارت آموزان نموده است.

هدف اصلی این دوره فرهنگی، با توجه با شرایط خاص مخاطبان، ایجاد آمادگی نگرشی و انگیزشی در مهارت آموزان ماده ۲۸ برای ایفای نقش موثر تربیتی و اجتماعی در مدارس پس از شروع فعالیت رسمی در نظام آموزشی است.

۱-راهبرد کلان سند تحول بنیادین

۲-راهبرد کلان سند تحول بنیادین

طراحان این دوره در این زمینه سعی نموده اند با مطالعه و بررسی سند تحول بنیادین و مبانی نظری آن به عنوان مهم ترین چارچوب جهت دهنده به نظام تربیت رسمی و عمومی کشور و رعایت ملاحظات اجرایی، عملیاتی نمودن بخشی از ابعاد، اهداف، راهبردها و راهکارهای سند تحول بنیادین درباره ارتقای نقش و جایگاه تربیتی و اجتماعی معلمان را مدنظر قرار دهند؛ در این راستا می توان به اجرایی نمودن راهبرد ۱۱ سند تحول اشاره نمود که در آن به «ارتقاء معرفت و بصیرت دینی، انقلابی و سیاسی برای رشد و تعالی معنوی و اخلاقی معلمان» تاکید شده است.

این دوره همچنین تلاش دارد که با در نظر گرفتن برخی دیگر از راهکارهای موجود در سند، در راستای عملیاتی شدن آنها حرکت کند. از جمله می توان به راهکار ۸/۶ اشاره نمود که به «تقویت شایستگی های حرفه ای و اعتقادی معلمان و فراهم آوردن زمینه مشارکت فعال و موثر ایشان در دوره های تربیتی و فعالیتهای پرورشی مدارس» توجه دارد. لذا در این دوره کارگاه هایی برای تبیین فلسفه فعالیت های متنوع فرهنگی و پرورشی مدارس و تشریح نقش معلمان در آنها در نظر گرفته شده است.

از اهداف دیگر این دوره پاسخ به راهکار ۸/۸ است که به «مشارکت فعال آموزش و پرورش در مواجهه با نیازهای فوری و عمومی جامعه از قبیل شیوع بیماریهای واگیردار، زلزله، حاکمیت قوانین و مقررات، حفظ و یکپارچگی محیط زیست، حرکت های خیرخواهانه مردمی و انقلابی...» توجه نموده است. در این راستا نیز در این دوره، برنامه ها و کارگاه های آموزشی از قبیل آموزش کمک های اولیه، بهره مندی از محیط زیست و حفظ نعمات خدادادی (مانند آب و هوا و....). تدارک دیده شده است.

راهکار ۱۸/۴ سند تحول نیز به استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش، اشاره دارد. در این دوره متناسب با این راهکار، دوره های متنوعی برای بهره مندی شایسته از معلمان پیشکسوت در نظر گرفته شده و از جمله از برخی معلمان صاحب نام دعوت به عمل می آید تا با بیان تجارب و تلاش های بی وقفه خود در راه تعالی فرزندان این مرز و بوم و با ذکر خاطرات تلخ و شیرین خویش از دوران معلمی، انگیزه های لازم را در مهارت آموزان به منظور تداوم نقش آفرینی تربیتی و اجتماعی معلمان در رشد و تعالی نسل آینده و حرکت جامعه به سمت توسعه همه جانبه ایجاد نمایند.

مستندات دوره:

با توجه به آنچه گذشت وزارت آموزش و پرورش براساس ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان برای جبران کمبود نیروی انسانی خود اقدام به گزینش و جذب تعدادی از دانش آموختگان سایر دانشگاه ها و حوزه های

علمیه کشور در سال ۹۴ نمود تا پس از طی دوره مهارت آموزی معلمی امکان حضور حرفه ای و موثر در مدارس کشور را پیدا نمایند.

براساس تقسیم وظایف و زمانبندی اعلام شده، معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه در راستای شکل گیری هویت و شخصیت معلمی در مهارت آموزان ماده ۲۸ می بایست به لحاظ کمبود زمان، پس از پایان یافتن دو ترم فشرده مهارت آموزی و گذراندن ۳۴ واحد مربوطه تحت نظر معاونت آموزشی دانشگاه، دوره فرهنگی فشرده ای را در زمینه ایجاد آمادگی نگرشی و انگیزشی ایشان برای اشتغال در مسئولیت معلم به مثابه مربی طراحی و انجام دهد. به همین منظور برای فراهم سازی زمینه های لازم برای ایفای شایسته نقش تربیتی و اجتماعی معلم توسط این مهارت آموزان، دوره چند مرحله ای «ارتقاء نقش تربیتی و اجتماعی معلم» به شرح زیر طرح ریزی شده است. قرار است این دوره که با مشارکت سایر بخش های دانشگاه و همکاری مسئولان محترم حوزه معاونت فرهنگی و پرورشی وزارت متبوع محقق شده و به نتایج مورد نظر دست یابد.

هدف کلی :

ایجاد آمادگی در مهارت آموزان ماده ۲۸ (با تاکید بر ابعاد زندگی و انگیزشی) برای کسب شایستگی های لازم جهت ایفای نقش موثر تربیتی و اجتماعی در مدرسه و جامعه محلی پس از فعالیت رسمی در نظام آموزشی مهمترین هدف این دوره است.

اهداف جزئی :

- ۱- اصلاح و ارتقاء نگرش مهارت آموزان نسبت به ابعاد تربیتی و اجتماعی حرفه معلمی.
- ۲- کمک به شناخت فلسفه فعالیت های پرورشی و فرهنگی (تربیت غیررسمی و نیمه رسمی) در مدارس و نحوه مشارکت معلمان در این عرصه.
- ۳- کمک به درک و فهم فرایند جامعه پذیری و تقویت روحیه مشارکت اجتماعی مهارت آموزان به مثابه شهروندانی فعال و تاثیرگذار بر اصلاح امور جامعه با نگاه به تجارب کشورهای دیگر.
- ۴- فراهم آوردن زمینه های لازم برای تقویت منش و اخلاق معلمی و رعایت هنجارهای معلمی با تاکید بر تجارب معلمان پیش کسوت توسط مهارت آموزان
- ۵- درک و فهم مساله محور مهارت آموزان از ابعاد و آثار اهم آسیب های اجتماعی (از قبیل اعتیاد، فضای مجازی و...) و نحوه پیشگیری و مواجهه با این آسیب ها
- ۶- شناخت مهارت آموزان با نقش مطلوب و جایگاه فعلی خانواده، رسانه مسجد و دیگر عوامل و نهادهای سهیم و موثر در تربیت متوازن دانش آموزان و وظایف معلمان برای ارتقای این جایگاه

- ۷- آشنایی با رویکرد تلفیقی برنامه دوره درسی در آموزش ارزشهای دینی و اخلاقی
- ۸- آشنایی مهارت آموزان با روش های مواجهه با بحرانها و حوادث طبیعی و نحوه انجام کمک های اولیه و بشردوستانه در جوامع محلی

مراحل برنامه

دوره فرهنگی «ارتقاء نقش تربیتی واجتماعی معلم» طی سه مرحله الف) شرکت مهارت آموز در دوره های حضوری، ب) انجام کار عملی مهارت آموز، و ج) ارزشیابی عملکرد مهارت آموز انجام می شود

الف) شرکت مهارت آموز در دوره های حضوری

اولین مرحله از دوره فرهنگی، شرکت فعال مهارت آموز در دوره های کارگاهی-حضوری، به مدت چهار شبانه روز است که از تاریخ نهم تا بیستم مرداد در هفت استان مجری دوره برگزار خواهد شد (هر استان زمان بندی خاص خود را دارد). هدف از این دوره ها، آشنایی مهارت آموز با مسائل و نقش های مختلف تربیتی اجتماعی مرتبط با شغل معلمی، با رویکردی مسئله محور است و در این راستا، از صاحب نظران، استادان، مسئولان دانشگاه و ادارات کل آموزش و پرورش و دیگر نهادهای فرهنگی واجتماعی استفاده خواهد شد. و در نهایت دوره حضوری با اردوی یکروزه تربیتی و تفریحی به پایان خواهد رسید.

ب) انجام کار عملی مهارت آموز

دومین مرحله از دوره فرهنگی، انجام فعالیتی عملی توسط مهارت آموز است. کار عملی مهارت آموز ماده ۲۸ سه بخش اساسی دارد. ۱- مصاحبه با یک معلم پیشکسوت، ۲- حضور در مدرسه و مصاحبه با یکی از نیروی انسانی مدرسه (مدیر، معاون آموزشی، معاون یا مربی پرورشی، مشاور یا معلم)، و ۳- حضور در یک مرکز تربیتی-اجتماعی (کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، اردوگاه فرهنگی-تربیتی و سایر). لازم به ذکر است که مهارت آموز باید گزارش کار عملی خود را در سه بخش مذکور، در قالب یک فایل ورود و یک فایل پی دی اف در سایت مربوطه بارگذاری نماید.

۱- مصاحبه با یک معلم پیشکسوت:

مصاحبه با یک معلم پیشکسوت با هدف آشنایی مهارت آموز با ابعاد تربیت-اجتماعی مدرسه صورت می گیرد که غالباً به صورت غیر رسمی است. برای انجام این مصاحبه، مهارت آموز با یک معلم پیشکسوت که می

تواند فردی خارج از مدرسه و در محل زندگی مهارت آموز باشد، هماهنگی نموده و فرم مصاحبه مربوطه را با رعایت دستورالعمل مرتبط تکمیل می نماید.

۲- حضور در مدرسه و مصاحبه با یکی از نیروی انسانی مدرسه:

مصاحبه با عوامل مدرسه با هدف آشنایی عمیق مهارت آموز با مسائل مدرسه در یک محور تربیتی- اجتماعی خاص صورت می گیرد. بنابراین مهارت آموز باید با هماهنگی مدیر در مدرسه حاضر و با انتخاب یک مسئله تربیتی-اجتماعی، با فردی مرتبط با مسئله انتخابی (مدیر، معاون آموزشی، معاون یا مربی پرورشی، مشاور یا معلم) مصاحبه و فرم مصاحبه مربوطه را با رعایت دستورالعمل آن تکمیل نماید

۳- حضور در یک مرکز تربیتی-اجتماعی و تهیه گزارش روایت پژوهی:

حضور در یک مرکز تربیتی-اجتماعی با هدف آشنایی مهارت آموز با مراکز تربیتی اجتماعی خارج از مدرسه و فعالیت های آنها صورت می گیرد. بنابراین مهارت آموز باید با هماهنگی، در یکی از مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، اردوگاه فرهنگی-تربیتی و سایر حاضر و یک روز کاری به مشاهده و فعالیت در آن بپردازد و در نهایت در پایان روز یا روز بعد، گزارش روایت خود از مرکز مذکور را، با رعایت دستورالعمل مربوطه تنظیم نماید.

ج) ارزشیابی عملکرد مهارت آموز

ارزشیابی از عملکرد مهارت آموز در دوره فرهنگی «ارتقاء نقش تربیتی واجتماعی معلم» به صورت زیر انجام خواهد شد:

۱- ابعاد ارزشیابی:

ارزشیابی از دوره فرهنگی در دو بعد الف) شرکت در دوره های حضوری و ب) انجام کار عملی مهارت آموز انجام خواهد شد. لازم به ذکر است که عدم شرکت در دوره های حضوری به معنی از دست دادن کل نمره دوره است.

۲- نمره ارزشیابی:

نمره ارزشیابی مهارت آموز به صورت جدول زیر تعیین می شود

نمره	فعالیت
۸۰	شرکت در در دوره های حضوری
۳۰	مصاحبه با یک معلم پیشکسوت
۴۵	مصاحبه با یکی از نیروی انسانی مدرسه
۴۵	تهیه گزارش روایت پژوهی

۳- معیارهای ارزشیابی:

معیارهای ارزشیابی مهارت آموز به صورت جدول زیر است

نمره	فعالیت
حضور فعال در دوره و فعالیت های پیش بینی شده	شرکت در در دوره های حضوری
کمیت و کیفیت گزارش مصاحبه ها و روایت پژوهی	انجام کار عملی مهارت آموز

۴- نحوه انجام ارزشیابی

ارزشیابی از عملکرد مهارت آموزان توسط کمیته ای متشکل از صاحب نظران، استادان، مسئولان دانشگاه و ادارات کل آموزش و پرورش و دیگر نهادهای فرهنگی واجتماعی انجام خواهد شد.

استانهای مجری و شرکت کننده :

ردیف	استان مجری	استان های شرکت کننده	آمار برادران	آمار خواهران	جمع
۱	تهران	تهران	۶۲۲	۳۲۵	۹۴۷
		قزوین	۴۰	—	۴۰
		جمع	۶۶۲	۳۲۵	۹۸۷
۲	کرمان	سیستان	۲۰۷	-	۲۰۷
		کرمان	۷۵	۲۸	۱۰۳
		هرمزگان	۴۱	۳۵	۷۶
		خراسان جنوبی	۸	۷	۱۵
		جمع	۳۱۳	۷۰	۴۰۱
۳	اصفهان	اصفهان	۱۶۱	۱۱۵	۲۷۶
		فارس	۷۱	۵۲	۱۲۳
		یزد	۶۴	۳۸	۱۰۲
		قم	۹۶	۳۷	۱۳۳
		مرکزی	۱۲	۷	۱۹
		جمع	۴۰۴	۲۴۹	۶۵۳
۴	آذربایجان غربی	غربی	۱۱۱	۶۳	۱۷۴
		شرقی	۹۶	۱۶	۱۱۲
		کردستان	۳۱	۸	۳۹
		جمع	۲۲۸	۸۷	۳۱۵
۵	مازندران	رضوی	۱۱۹	۶۹	۱۸۸
		گیلان	۴۱	۱۳	۵۴
		گلستان	۴	۵	۹

۹۳	۲۸	۶۵	مازندران		
۳۴۴	۱۱۵	۲۲۹	جمع		
۱۷	۱۰	۷	لرستان	لرستان	۶
۲۵۰	۶۹	۱۸۱	خوزستان		
۲۶۷	۷۹	۱۸۸	جمع		
۱۵۴	۱۵۴	-	سیستان	سیستان	۷
۱۵۴	۱۵۴	-	جمع		
۳۲۲۳	۱۱۱۷	۲۱۰۶	جمع کل شرکت کنندگان		